

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Arktiset Aromit ry ja Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry ovat pettyneitä asetuksen valmisteluun, jossa luonnontuotealan yrityksiä edustavia järjestöjä ei ole kuultu. Koko luonnonvara-ala on ollut heikosti edustettuna asetuksen valmisteluryhmässä.

Luonnontuoteala, kuten koko luonnonvara-ala, on tulevaisuuden ala erityisesti Suomessa. Alaan on syytä panostaa leikkausten sijaan. Toisen asteen koulutus ottaa omalta osaltaan huomioon hiilineutraaliuteen pyrkimisen tutkinnonperusteita noudattaessaan. Luonnonvara-alaan kohdistuvat leikkaukset vievät pohjaa tältä toiminnalta. Lyhytnäköisillä leikkauspäätöksillä ei saa heikentää alan mahdollisuuksia tuottaa ratkaisuja ilmastonmuutossaasteisiin, luonnonmonimuotoisuuden säilyttämiseen, metsästä saatavan lähiruoan talteenottoon ja -jalostamiseen sekä huoltovarmuuteen huomioiden luonnontuotteiden olematon hiili- ja vesijalanjälki.

Vuonna 2018 ammatillinen koulutus uudistui reformissa. Reformin tavoitteena oli taata opiskelijalle henkilökohtaistamisen myötä yksilöllinen opintopolku, jossa opiskelua tapahtuisi ympäri vuoden ja valmistuminen ammattiin tapahtuisi mahdollisesti nopeutetussa tahdissa. Sen lisäksi, että muutokset tapahtuivat koulutuksen järjestämisessä, leikattiin koulutuksen rahoitusta ja tutkinnonperusteita uudistettiin. Vuonna 2021 laajennettiin oppivelvollisuus koskemaan toista astetta ja elokuussa 2022 astuu voimaan lakiasetus, jossa määritellään opiskelijalle annettava vähimmäistuntimäärä opetuksen ja ohjauksen suhteen. Toisen asteen koulutukseen on kohdistunut ja kohdistuu odotuksia ja vaatimuksia, mutta samaan aikaan koulutusten järjestäjien on kyettävä järjestämään koulutusta yhä vähenevällä henkilöstö- ja aikaresurssilla.

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

Kyseessä olevan ehdotuksen mukaan oltaisiin palaamassa takaisin lukuvuosi -ajatteluun ja määräämään lomajakso heinäkuun ajaksi. Kannustus kesäopintojen kehittämiseen poistuu, jolloin opintojen nopeampi suorittaminen vaikeutuu. Lähtökohtaisesti tulee ajatella luonnonvara-alan

opetuksen ja opiskelun jatkuvan keskeytyksettä läpi kasvukauden. Tutkinnoissa painotetaan työelämälähtöisyyttä, joka toteutuu työssäoppimispaikkoina ja näyttöinä työpaikoilla. Luonnonvara-alan yritysten alkutuotanto tapahtuu pääsääntöisesti kesäaikaan ja etenkin luonnontuotealalla yritysten työssäoppimispaikat sijoittuvat ajallisesti kasvukauteen.

Luonnontuotealan opiskelijat ovat suurelta osalta aikuisia. Ala nähdään mahdollisuutena täydentää osaamista, esimerkiksi matkailun ja maatalouden yhteyteen. Alalle hakeutuneiden aikuisten rahoitus opintojen aikana ei mahdollista pitkää opiskelua vaan opiskelut olisi saatava nopealla tahdilla suoritettua. Tämän vuoksi olisi kohtuutonta rajoittaa opiskelua lomajaksolla kesken parhaimman työsesongin.

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

Luontoalan erikoisammattitutkinnon tutkinnonperusteet ovat vaativat. Tutkintoon valmistavaa koulutusta ei ole järjestetty vuoden 2015 jälkeen, koska järjestämiseen ei ole ollut tarvittavia resursseja. Luontoala on näiden kuuden vuoden aikana edelleen kehittynyt merkittävästi ja myös alan perus- ja ammattitutkinnot on uudistettu. Niihin on tullut lisää mm. ilmasto- ja ympäristöasioita. Alan perus- ja ammattitutkinnon suorittaneille ei ole ollut kuuteen vuoteen jatkokoulutusväylää, jolla alalla toimivien osaamistasoa pystyttäisiin nostamaan tämän päivän yrityselämän vaatimusten mukaiseksi.

Luontoalan erikoisammattitutkinnolle ja luontoalan ammatilliselle koulutukselle laajemminkin on tarvetta Arktiset Aromit ry:n ja Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n Polku luonnontuotekehittäjäksi -hankkeessa tekemän selvityksen mukaan. Luontoalan tutkintojen järjestämiseen tarvitaan huomattavaa lisäpanostusta. Sen vuoksi on ehdottoman tärkeää, että luontoalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoitus saadaan nousemaan.

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

-

Huomiot tutkintotyypikertoimista

-

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

-

Muut huomiot

-

Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry

Partanen Birgitta

Arktiset Aromit ry - Lausunto on valmisteltu luonnontuotealan toimialajärjestöjen Arktiset Aromit ry:n ja Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n yhteistyössä.